

Ylioppilastalon aukion raitiotieraitteiden järjestely. Vuonna 1928 rahatoimikamari esitti¹⁾, että ylioppilastalon edustalla olevat raitiotieraitteet saisi järjestää uudestaan siten, että mainitun rakennuksen edustalla Aleksanterin- ja Heikinkatuja välillä olevan kolmikulmaisen aukion ympäri rakennettaisiin raidesilmukka, jota pitkin vaunut kiertäisivät ainoastaan yhteen suuntaan, oikea sivu aina silmukan sisäpuolta kohti käännettynä, sekä että tässä yhteydessä rakennettaisiin erinäisiä uusia korokkeita. Asia palautettiin²⁾ kuitenkin rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi, mutta tarkasti harkittuaan erilaisia ehdotuksia kamari tuli siihen johtopäätökseen, ettei se voinut esittää mitään uutta ehdotusta, joka ratkaisisi kysymyksen edullisemmin kuin edellä mainittu. Sen vuoksi kamari ainoastaan uudisti vuonna 1928 tekemänsä esityksen, jonka kaupunginvaltuusto kuitenkin epäsi³⁾.

Lupa johtojen vetämiseen. Korttelissa n:o 40 olevan Vilhonkadun tontin n:o 1, korttelissa n:o 41 olevan Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 ja korttelissa n:o 37 olevan Kaisaniemenkadun tontin n:o 11 omistajat, Suomen osuuskauppojen keskuskunta r. l., Osakeyhtiö Kaisaniemenkatu 6 ja Eläkelaitos Elonvara, ilmoittivat suunnittelevansa omistamilleen kiinteistöille yhteistä lämpökeskusta sekä mahdollisesti sähkökeskusta samojen talojen sähkövalaistuksen ja -voimantarpeen tyydyttämistä varten ja anoivat lupaa saada vetää tarpeelliset yhdistysjohdot Vuori- ja Kaisaniemenkatujen alitse anomukseen liitetyn piirustuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto myöntyi⁴⁾ tähän anomukseen seuraavin ehdoin:

että jos hakijain johdot vastaisuudessa olivat kaupungin laitteille haitalliset, ne oli omistajain kustannuksella muutettava tai siirrettävä toiseen kaupungin osoittamaan paikkaan;

että myönnetty lupa voitiin peruuttaa, jos kaupunki halusi itse laittaa kaukolämmitysjohtoja, missä tapauksessa kaupungilla oli oikeus laitteitaan varten ottaa käytettäväkseen ne kellarit ja tunnelit, joissa hakijain johdot sijaitsivat;

että hakijat sitoutuivat korvaamaan johdoista ja niiden asettamisesta sekä yksityisille että kaupungille mahdollisesti koituvat haitat ja vahingot;

että hakijain voima-asemalta ei saanut antaa sähköenergiaa muille kuluttajille kuin hakemuksessa mainituille kiinteistöille ja kaupungin sähkölaitokselle;

että kaupungin maalle tulevien laitteiden yksityiskohtaiset piirustukset alistettiin rahatoimikamarin hyväksyttäväksi; sekä

että hakijat kaupungin maan käyttöoikeudesta suorittivat vuosivuokraa 2,000 markkaa.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaista rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Asuntojen luovuttaminen salamalyöntekijöille. Kaupunginvaltuuston käsittelessä kysymystä desinfioimismajalan sisustamisesta vt Niemistö tiedusteli, minkä syyn nojalla lakonrikkureita kesällä 1928 oli majoitettu erääseen n. s. koleraparaakeista ja Suvilahden kasarmiin sekä miten paljon kaupunki oli kan-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26 v:lta 1928. — ²⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 27. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 28 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. helmik. 16 § ja valt. pain. asiakirj. n:o 5.

tanut vuokraa mainituista asunnoista. Välikysymykseen vastasi kaupunginjohtaja A. Castrén, joka ilmoitti, että lastaajain yhtymä keväällä 1928 oli häneltä tiedustellut mahdollisuuksia asuntojen hankkimiseen henkilöille, jotka työskentelivät kaupungin satamissa satamatyöntekijäin lakon aikana. Katsoen lakon kohdistuvan yhteiskuntaa vastaan ja sen tarkoituksena olevan kaupungille ja sen muonitukselle tärkeän merenkulun lamauttamisen hän piti velvollisuutenaan huolehtia siitä, ettei satamaliikenne keskeytynyt työntekijäin puutteessa. Tämän johdosta hän antoi puheena olevat rakennukset yhtymän käytettäväksi, parakin 2,500 markan ja Suvilahden kasarmin 1,500 markan vuokrasta sekä ehdoin, että asunnoissa noudatettiin hyvää järjestystä. Kesällä yhtymää kehoitettiin hankkimaan satamatyöntekijöille toiset asunnot, mutta kun tämä ei näyttänyt mahdolliselta, sallittiin heidän jäädä asuntoihinsa, parakkiin kahden viikon ja kasarmiin viikon irtisanomisajoin. Sitten vuokrasopimus sanottiin irti tammikuun 25 p:ään 1929, asunnot tyhjennettiin säädetyn ajan kuluessa ja toimitetussa lähtökatselmuksessa niiden havaittiin olevan hyvässä kunnossa. Myöhemmin ilmoitettiin kuitenkin kaupunginjohtajalle, että joukko satamatyöntekijöitä asui eräässä parakin vieressä olevassa vajassa, ja koska vallitsevan ankan pakkasen vuoksi oli mahdotonta antaa ihmisten asua kylmässä vajarakennuksessa, luovutettiin parakki uudestaan muutamaksi päiväksi näille henkilöille, joiden joukossa paitsi satamatyöntekijöitä oli erinäisiä muitakin aineksia. Näiden myöhempien vuokralaisten jälkeen toimitetussa lähtökatselmuksessa havaittiin, että huoneistot olivat siivottomat ja huonosti hoidetut, minkä lisäksi niille oli tehty jonkin verran vahinkoa. Tämän johdosta toimitettu perinpohjainen puhdistus maksoi n. 7,000 markkaa, mistä yhtymä maksoi 3,000 markkaa, ja erinäiset suoranaiset vahingot arvioitiin n. 500 markaksi. Kaupunginjohtaja huomautti, että hän, milloin oli ollut hankittava hätäasuntoja, useita vuosia oli toiminut jokaisessa erikoistapauksessa kysymättä rahatoimikamarin mielipidettä, koska sellaisissa tapauksissa oli toimittava hyvin nopeasti. Hän katsoi täyttäneensä virkavelvollisuutensa ja odotti, ettei välikysymys aiheuttaisi toimenpidettä kaupunginvaltuuston taholta. Kaupunginvaltuusto katsoikin ¹⁾ kaupunginjohtajan annettua vastauksensa muut toimenpiteet tarpeettomiksi.

Myöhemmin kysymys joutui uudestaan käsiteltäväksi sen johdosta, että vtt Niemistö, Moisio ja Nurminen kaupunginvaltuuston sosialistisen ryhmän puolesta olivat jättäneet aloitteen, jossa lausuttiin, että kaupunginjohtaja oli ylittänyt virkavaluutensa ja asettunut työnantajain puolelle vuokratessaan puheena olevat asunnot lakonrikkureille, sekä että huoneistojen puhdistuksesta oli aiheutunut kaupungille kustannuksia, minkä vuoksi aloitteentekijät ehdottivat, että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarille määräyksen tutkia, mitä vahinkoja kaupungille oli koitunut mainittujen rakennusten vuokraamisesta lakonrikkurien asunnoiksi, ja velvoittaisi kaupunginjohtajan korvaamaan hänen menettelynsä kaupungille aiheuttaman vahingon; että kaupunginvaltuusto ilmoittaisi kaupunginjohtajalle, että hän oli tässä asiassa toiminut kaupungin etujen vastaisesti asettuessaan yhteisrintamaan työnantajain kanssa murtamaan työntekijäin oikeutettua työtaistelua, ja antaisi hänelle sen johdosta ankan varoituksen; että kaupunginvaltuusto selittäisi kaupunginjohtajan sopimattomaksi vastuulliseen toimeensa, ellei hän vastesdes osoittanut suurempaa arvostelukykyä ja tasapuolisuutta virkansa hoitamis-

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 27 §.

sessä; sekä että lakonrikkurit, jotka vielä asuivat kaupungin rakennuksissa, viipymättä häädettäisiin niistä.

Pitkähkön keskustelun jälkeen, joka pääasiallisesti kosketti kysymystä, tuliko kaupungin viranhaltijain työriittäisyyksissä noudattaa puolueettomuutta, kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾, ettei aloite aiheuttanut toimenpidettä.

Erinäisten Pakinkylässä sijaitsevien rakennusten osto. Vuonna 1922 kaupunki osti ²⁾ kunnallisneuvos N. Toivoselta Helsingin pitäjän Pakinkylässä sijaitsevan Prästbacka- tai oikeammin Kalliola-nimisen palstan R N 4⁹⁵ jonka pinta-ala oli 3.35 ha ja jolle kaupunki s. v. sai lainhuudon. Jälkeenpäin ilmeni, että eräs Kalliolan palstan aikaisempi omistaja vuonna 1917 oli myynyt siitä ent. lautamiehelle K. E. Lindbäckille 2.17 ha käsittävän osan, joka kuitenkin vasta lokakuun 25 p:nä 1922 eli kaupungin ostettua pääpalstan erotettiin ja tällöin sai nimen Solbacken 4 b⁹⁵. Tästä maanjaosta rahatoimikamari valitti Turun maanjako-oikeuteen, joka huhtikuun 27 p:nä 1925 antamallaan päätöksellä selitti Solbacken-nimisen alueen kaupungin omaisuudeksi, koska kaupunki ei ollut hyväksynyt sitä vuonna 1917 tehtyä kauppaa, jolla Lindbäck oli sen ostanut, eikä Lindbäck myöskään ollut antanut kiinnittää oikeuttaan. Maanjako-oikeuden tekemän päätöksen saatua lain voiman ja rahatoimikamarin kehoitettua Lindbäckkiä luovuttamaan kaupungille asumansa alueen tämä oli anonut, että kaupunki 101,525 markan hinnasta lunastaisi hänen omistamansa alueella olevat rakennukset, jolloin hän puolestaan luopuisi kaikista mainitun alueen hallinto-oikeutta koskevista vaatimuksistaan. Rahatoimikamari, joka etupäässä oli harkinnut tätä Lindbäckin tarjousta, oli tarkastanut ne asiakirjat, jotka oli laadittu kaupungin vuonna 1922 ostaessa Kalliolan palstan, ja tällöin havainnut, ettei Toivosen myyntitarjous todellisuudessa koskenutkaan sitä aluetta, joka Lindbäckillä oli hallussaan, koska hän ilmoitti myytäväksi tarjoamansa alueen pinta-alan ainoastaan 1.5 ha:ksi. Lopulliseen kauppakirjaan merkityt tiedot otettiin kuitenkin maarekisteristä, johon Kalliolan palsta oli jakamattomana merkitty pinta-alaltaan 3.35 ha:n laajuiseksi. Se seikka, että kunnallisneuvos Toivonen oli toiminut vilpittömässä mielessä, ilmeni siitäkin, ettei myytäväksi tarjottujen rakennusten arvioissa laisinkaan otettu huomioon Lindbäckin omistamia rakennuksia.

Edellä esitetyn johdosta ja koska kaikki Helsingin pitäjän Pakinkylässä sijaitsevalla Kalliolan palstan R N 4⁹⁵. Solbacken-nimisellä alueella sijaitsevat rakennukset olivat tarpeelliset Toivolan koulukodille, kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ oikeuttaa rahatoimikamarin ent. lautamieheltä K. E. Lindbäckiltä kaupungille ostamaan edellä mainitut rakennukset 101,525 markan hinnasta ehdoin, että Lindbäck sitoutui luopumaan kaikista kyseisen palstanosan aikaisempaan ostoon perustuvista korvausvaatimuksista, sekä että edellä mainittu kauppahinta oli suoritettava pääluokkaan Lastensuojelutoiminta merkityistä kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Käpylän paloasema. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁴⁾ kaupunginarkkitehdin laatimat Käpylän kortteliin n:o 885 teetettävän paloaseman pääpiirustukset ym.ä niihin liittyvän 1,419,000 markkaan päättyvän kustannusarvion. Vuoden talousarviossa oli puheena olevaa rakennusta varten ⁵⁾ 910,000 markan määräraha, ja kaupunginvaltuusto päätti, että tarpeellinen lisäys, 509,000 markkaa, oli merkittävä vuoden 1930 menosääntöön.

Keskussairaala-alueen rakennuttaminen. Kaupunginvaltuuston vuonna

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. huhtik. 35 § ja 17 p. huhtik. 16 §. — ²⁾ Ks. v:n 1922 kert. s. 4. —

³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 8 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. lokak. 10 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 28.

1923 asettama¹⁾ n. s. keskussairaalakomitea ilmoitti kaupunginvaltuustolle antamassaan mietinnössä²⁾ jo keväällä 1927 laatineensa kaupungin annettavaa sairaanhoitoa varten rakennettavan sairaalaryhmän suunnitelman. Kun sittemmin kuitenkin oli ryhdytty yhteistoimintaan valtion kanssa uusien sairaalain perustamiseksi ja asetettu³⁾ toimikunta, johon kuului sekä valtion että kaupungin edustajia, komitea hankittuaan tietoonsa tämän toimikunnan mielipiteen sairaalakysymyksestä oli ryhtynyt laatimaan suunnitelmaansa uudesta ja lopuksi yhtynyt kannattamaan ehdotusta, että rakennettaisiin kolme sairaalarakennusta sisätauti- ja kirurgisia tapauksia varten, kaksi rakennusta, joista toinen olisi tarkoitettu lastensairaalaksi ja toinen naistautitapauksia varten ja jotka yhdistäisi toisiinsa näiden osastojen poliklinikat sisältävä rakennus, silmä- ja korvatautitapauksia varten tarkoitettu rakennus, iho- ja sukupuolitautilapauksia sekä radiumhoito-osastoa varten tarkoitettu rakennus sekä lopuksi patologisen ja serobakteriologisen laitoksen rakennus. Tähän tulisi vielä lisäksi sairaalan pääsisäänkäytävärakennus tiedonanto-osastoineen y. m., lääkärin asuinrakennus, sairaanhoitajattarien ja palveluskunnan asuinrakennukset, talousrakennus sekä kattila- ja konehuone. Suunnitelma oli laadittu edellyttäen, että yhteistoiminta valtion kanssa saatiin aikaan, mutta oli olenmaisilta osiltaan mahdollinen toteuttaa siinäkin tapauksessa, että sairaalaa käytettäisiin yksinomaan kaupungin sairaanhoidon tarpeisiin. Pääasiallinen erotus olisi, että jälkimmäisessä tapauksessa luentosalit voitaisiin poistaa suunnitelmasta ja laboratorioita sekä naistauteja ja synnytyksiä varten aiottua rakennusta pienentää sekä että iho- ja sukupuolitauteja samoin kuin silmä- ja korvatauteja varten aiotut rakennukset voitaisiin käyttää sisätautitapauksia varten. Eri rakennusten rakentamisjärjestyksestä oli komitean mielestä sovitava asianomaisten valtionviranomaisten kanssa edellyttäen, että näitä rakennuksia tultiin käyttämään sekä valtion että kaupungin tarpeisiin. Yksinomaan kaupungin edun kannalta katsoen oli komitean mielestä ensi sijassa teetettävä osa talousrakennusta, osa kattila- ja konehuonetta sekä naistautien ja lastensairaala. Komitean mielestä ei ajankohta kuitenkaan ollut sopiva sen esittämän yleissuunnitelman ja rakennusohjelman lopulliseen hyväksymiseen, minkä vuoksi komitea esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi

jos yhteistoiminta valtion kanssa saatiin aikaan, asettaa suunnitellun keskussairaalan tarpeellisten piirustusten ja kustannusarvioiden laatimista varten komitean, jossa sekä valtio että Helsingin kaupunki olisivat edustettuina;

ellei yhteistoimintaa valtion kanssa syntynyt, hyväksyä komitean edellä esitetyn sairaalan yleissuunnitelman ja rakennusohjelman sekä määrätä, miten asiaa oli edelleen valmisteltava; sekä

antaa keskussairaalakomitealle tehtäväksi alustavasti selvittää kysymystä vastaisen keskussairaalan talousrakennuksen, konehuoneen ja pesulaitoksen rakennuttamisesta.

Rahatoimikamari ei puolestaan halunnut antaa lausuntoaan komitean laatimasta rakennusohjelmasta, ennenkuin kysymys ehdotetusta valtion ja kaupungin välisestä sairaalarakennuksista koskevasta yhteistoiminnasta oli ratkaistu. Kuitenkin kamari oli komitean kanssa yhtä mieltä siitä, että vastaisen keskussairaalan talousrakennuksen, konehuoneen ja pesulaitoksen suunnitteleminen oli viipymättä ryhdyttävä, koska tämä tehtävä saattoi kohdata vai-

¹⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 164. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — ³⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 117.

keuksia ja vaatia runsaasti aikaa, mutta oli vähemmän riippuvainen siitä, saatiinko usein mainittu yhteistoiminta valtion kanssa aikaan vai ei. Tässä yhteydessä kamari huomautti, että komitean olisi erikoisesti tutkittava, eikö pesulaitosta voitaisi rakentaa niin suureksi, että siinä voitaisiin hoitaa kaikkien Helsingissä olevien kunnan sairaalain pesu. Kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

ottaa keskussairaalakomitean laatiman keskussairaala-alueen rakennuttamisen yleissuunnitelman lopullisesti käsiteltäväkseen vasta sen jälkeen kun kysymys valtion ja kaupungin välisestä ehdotetusta yhteistoiminnasta oli ratkaistu; sekä

antaa keskussairaalakomitealle toimeksi valmistavasti selvittää kysymystä vastaisen keskussairaalan talousrakennuksen, konehuoneen ja pesulaitoksen rakentamisesta.

Valtion ja kaupungin välinen yhteistoiminta sairaaloita perustettaessa. Komitea, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä yhteistoiminnan aikaansaamisesta valtion ja Helsingin kaupungin kesken perustettaessa Helsinkiin sairaaloita sekä kysymystä näiden sairaalain ylläpitämisestä, oli laatinut asiaa koskevan mietinnön²⁾ ja lausui siinä, että komitea harkittuaan useita eri mahdollisuuksia yksimielisesti oli omaksunut sen kannan, että tämän yhteistyön tuli perustua seuraavassa mainittuihin periaatteihin:

Kaupunki rakentaa omistamalleen tontille kaikki tarpeelliset rakennukset sairaalaa varten, joka suunnitellaan niin suureksi, että se määrättyyn ajankohtaan saakka tyydyttää niin hyvin Helsingin kaupungin sairaalasijatarpeen kuin valtion yliopistollisen lääketieteen opetuksen ja erikoishoidon tarpeet.

Sairaalan yhteyteen kaupunki samalla rakentaa tarpeelliset huoneistot klinillistä opetusta ja tieteellistä tutkimusta varten.

Tästä sairaalasta kaupunki luovuttaa valtion käytettäväksi yliopistoklinikoita varten tarvittavan osan.

Tämän vastikkeeksi valtio maksaa kaupungille sairaanhoitokustannukset sen potilasmäärän osalta, joka arvioidaan tarpeelliseksi opetusta varten, sekä kaupungin ulkopuolelta kotoisin olevien, erikoishoidossa olevien potilaiden osalta. Näiden sairaanhoitokustannusten lisäksi valtio tavalla tai toisella — lainana tai vuotuismaksuna — suorittaa sopimusalalta täyden hyvityksen viimeksi mainittuihin tarkoituksiin tarvittavien paikkain perustamisen ja varustamisen aiheuttamista menoista.

Valtion kustantamia paikkoja tullaan niin ollen luovuttamaan myöskin kaupunkilaisille, joiden hoidon kaupunki kustantaisi, ellei yhteistyötä olisi saatu aikaan. Tästä koituu kaupungille voittoa. Mikäli voitto ei riitä peittämään kaupungille opetussuojien ja tieteellisten laitosten rakentamisesta aiheutuneita lisämenoja, valtio korvaa erotuksen kaupungille.

Edelleen komitea lausui vakaumuksenaan, että oli mahdollista aikaansaada sopimus, josta olisi suuri hyöty molemmille asianosaisille. Seikkaperäistä tällaisen sopimuksen ehdotusta ei kuitenkaan voitu laatia, ennenkuin oli saatu tarkat laskelmat suunnitellun yhteisen sairaalan perustamis- ja rakennuskustannuksista sekä niiden jaosta asianosaisten kesken, ja nämä laskelmat taas oli laadittava luonnospiirustusten perusteella. Näin suuren rakennusyrityksen luonnospiirustusten laatiminen oli kuitenkin tehtävä, jonka suorittaminen vaati runsaasti aikaa ja melkoisia kustannuksia, ja komitea ehdotti senvuoksi, että valtio ja kaupunki ensin hyväksyisivät esimerkiksi alla esitetyt komitean omaksumat laadittavan sopimuksen periaatteet, jota vastoin seikkaperäinen

¹⁾ Valt. pöytäk. 3 p. huhtik. 19 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

sopimusehdotus laadittaisiin vasta sen jälkeen kun näistä oli päästy yksimielisyyteen:

On laadittava seikkaperäinen ehdotus valtion ja Helsingin kaupungin väliseksi sopimukseksi luonnospiirustuksineen ja alustavine kustannusarvioineen komitean mietinnössä tarkemmin esitetyn suunnitelman mukaisen yhteisen sairaalan aikaansaamiseksi.

Tätä ehdotusta laadittaessa on noudatettava seuraavia periaatteita:

a) Helsingin kaupunki rakennuttaa sairaalan omistamalleen keskussairaala-alueelle, jolle sijoitetaan kaikki sairaanhoitoa, opetusta ja tieteellistä tutkimusta varten tarvittavat rakennukset lukuunottamatta psykiatrista klinikkaa sekä oikeuslääkeopillista ja hygienistä laitosta. Ensiksi mainittuihin luetaan myöskin patologis-anatominen ja serobakteriologinen laitos.

b) Opetusta ja tieteellistä tutkimusta varten tarvittavan kaluston ja kojeet hankkii ja kustantaa valtio, muun kaluston ja sisustuksen kaupunki.

c) Sairaalaan sijoitetaan tarpeelliseksi katsottava määrä sairaspaikkoja seuraavia tauteja potevia henkilöitä varten: sisätaudit, kirurgiset taudit, nais-taudit ja synnytykset, lastentaudit, silmätaudit, korvataudit ja ihotaudit, sekä sädehoitoa tarvitseville potilaille. Sairaalaan sijoitetaan sitäpaitsi poliklinikat edellä mainittuja tauteja varten sekä sairaanhoitajatarkoulu.

d) Kaupunki luovuttaa valtion käytettäväksi lääketieteelliseen opetukseen ja kaupungin ulkopuolelta kotoisin olevien potilaiden erikoishoitoon tarvittavan määrän sairaspaikkoja.

Näiden paikkain ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset valtio korvaa täydellisesti kaupungille. Lisäksi valtio suorittaa kaupungille niin kauan kuin sopimus on voimassa kaupungin ulkopuolelta kotoisin olevien potilaiden erikoishoitoa varten varattavien paikkain perustamiskustannusten korot.

e) Jos kaupunkilaisten hoitamisesta valtion kustantamilla paikoilla kaupungille koitua voitto ei täysin vastaa opetussuojien ja tieteellisten laitosten rakentamisesta kaupungille aiheutuvia lisämenoja, valtio antaa kaupungille tätä tarkoitusta varten suoranaisen avustuksen. Näillä varoilla kustannetut suojat jäävät sopimusajan loputtua kaupungin omaisuudeksi.

f) Patologis-anatomisen ja serobakteriologisen laitoksen ylläpitokustannukset sekä opetuksesta suoranaisesti aiheutuvat menot maksaa valtio.

Sairanhoitajatarkoulun ylläpitokustannuksista valtio suorittaa myöhemmin määrättävän osan.

Muut sairaalan ylläpitokustannukset maksaa kaupunki.

g) Yhteistyö on suunniteltava kestäämään vähintään 25 vuotta.

3) Seikkaperäisen sopimusehdotuksen ja siihen liittyvien piirustusten ja kustannusarvioiden laatiminen annetaan valtion ja kaupungin välisen komitean tehtäväksi. Tämä komitea valtuutetaan valitsemaan pienempi työvaliokunta.

Komitean töiden aiheuttamia kustannuksia varten myönnetään toistaiseksi 100,000 markkaa, mistä valtio ja kaupunki molemmat maksavat puolet.

Huhtikuun 11 p:nä valtioneuvosto hyväksyi komitean ehdotuksen perusteiksi valtion ja Helsingin kaupungin väliselle mahdolliselle yhteistyölle sairaaloita Helsinkiin perustettaessa ja niitä ylläpidettäessä, kuitenkin määräten, että tehtäessä lopullista sopimusta oli otettava huomioon, sallivatko taloudelliset näkökohdat rakennushankkeen toteuttamisen yhdellä kertaa vai tuliko sen ja missä laajuudessa tapahtua vähitellen. Myöskin oli otettava harkittavaksi, eikä yhteistyötä olisi suunniteltava niin pitkäksi ajaksi kuin suunnitellut rakennukset olivat käyttökunnossa. Siinä tapauksessa, että kaupunginvaltuusto piti yhteisten neuvottelujen jatkamista suotavana, valtioneuvosto eh-

dotti, että asetettaisiin valtion ja kaupungin yhteinen toimikunta seikkaperäisen sopimusehdotuksen sekä tarpeellisten piirustusten ja kustannusarvioiden laatimista varten. Komiteamenoja varten valtio oli myöntänyt 50,000 markan suuruisen määrärahan, joka tilityksen ehdoin suoritettaisiin komitean puheenjohtajalle.

Edellä mainittua komiteanmietintöä sekä valtioneuvoston asiaa koskevaa ehdotusta esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

valita jäsenet valtion ja kaupungin asettamaan yhteiseen komiteaan, jonka tuli laatia valtion ja kaupungin välillä keskussairaalakysymyksessä suunniteltua yhteistoimintaa koskevan sopimuksen ehdotus sekä antaa tämä kaupunginvaltuustolle viimeistään lokakuun 1 p:nä 1930;

pidättää itselleen täyden vapauden hyväksyä tai hylätä tämän ehdotuksen; sekä

määrätä, että kaupungin edustajain ehdotuksen laatimisessa oli noudatettava seuraavia suuntaviivoja:

1) pääasiallisesti tulee niiden periaatteiden olla määräävinä, jotka on esitetty tuberkuloosisairaala koskevassa komiteanmietinnössä²⁾, huomioon ottaen, että yhteistyöstä tulee kaupungille koitua kiistämätöntä taloudellista hyötyä verrattuna niihin tuntuviin uhrauksiin, joita ehdotuksen toteuttaminen kaupungilta vaatii;

2) on selvitettävä, miten laajalti ja millä tavalla valtio ottaa osaa hankkeen rahoittamiseen;

3) on selvitettävä, suorittaako valtio kaupungille hyvitystä siitä, että kaupunki luovuttaa omistamaansa maata valtion käytettäväksi rakennettavia keskussairaalan osia varten;

4) valtion kanssa tehtävän sopimuksen rinnalla on laadittava seikkaperäinen ehdotus keskussairaala-alueen käyttämisestä yksinomaan kaupungin sairaalatarkoituksiin, jotta voitaisiin saada varmat vertailevat laskelmat yhteistoiminnan kaupungille aiheuttamista lisäkustannuksista sekä jotta keskussairaalan rakennuttaminen ei viivästyisi siinä tapauksessa, että yhteistoimintakysymys raukeaa, minkä lisäksi kaupungin komiteassa olevien edustajain tuli hankkia kaupungin keskussairaalamitealta kaikki tämän ehdotuksen laatimista varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Lisämääräraha tuberkuloosisairaala varten. Koska tuberkuloosisairaalan rakennustöiden kestäessä oli havaittu tarpeelliseksi suorittaa erinäisiä muutoksia lisätoimia, jotka olivat lisänneet kustannuksia, rakennustyötä varten myönnetty määräraha olivat osoittautuneet riittämättömiksi, minkä johdosta kaupunginvaltuusto sairaalan rakennustoimikunnan esityksestä myönsi³⁾ tarpeellisen 800,000 markan suuruisen lisämäärärahan.

Nikkilän sairaalan laajentaminen. Nikkilän sairaalan hallitus oli jo vuonna 1925 viitaten mielisairaiden henkilöiden sairaalapaikkain puutteeseen anonut kaupungin sairaalain hallitukselta, että mainittua sairaalaa laajennettaisiin. Tämän johdosta hallitus asetti komitean, joka sittemmin antamassaan mietinnössä⁴⁾ ehdotti, että sairaalaa laajennettaisiin vähitellen viiden, vuodet 1929—30, 1932—33, 1935—36, 1938—39 ja 1942—43 käsittävän rakennuskauden kuluessa ja että sairaalaan tänä aikana järjestettäisiin kaikkiaan 599 sairausijaa lisää, niistä 140 ensimmäisenä, 153 kolmantena, 146 neljäntenä ja 160 viidentenä kautena. Sitäpaitsi rakennettaisiin asuinrakennuksia lääkäreille,

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. marrask. 24 §; ks. myös tätä kert. s. 87 ja 146. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 11 v:ltä 1928. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 33 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

hoitajille ja hoitajattarille, edelleen erilaisia talousrakennuksia y. m. laitoksia, mistä kaikesta arvioitiin koituvan kustannuksia n. 37,955,000 markkaa. Tämän rakennusohjelman toteuttamisen jälkeen sairaala voisi ottaa vastaan 1,200 potilasta. Tästä ehdotuksesta pyydettiin kaupungin yleisten töiden hallituksen lausuntoa ¹⁾, ja antamassaan vastauksessa hallitus katsoi vakuuttavasti selvitetyn, että mielisairaille henkilöille tarkoitettujen sairaalasijain tarpeen tyydyttämiseksi oli ryhdyttävä toimenpiteihin. Kuitenkin hallitus epäili, ratkaisiko komitean ehdotus tämän kysymyksen parhaalla mahdollisella tavalla. Vedensaanti Nikkilän sairaalan alueella sijaitsevaan komitean ehdotuksen mukaisesti laajennettuun laitokseen aiheuttaisi suuria vaikeuksia, uusia rakennuksia ei voitaisi tyydyttävästi sovittaa sairaalan suunnitelmaan, käytettävissä olevien paikkain maaperä oli sopimaton, minkä vuoksi kalliita perustustöitä olisi tehtävä, ennenkuin varsinaiseen rakennustyöhön voitiin ryhtyä, ja mahdollisuudet laajentaa jo olemassa olevia talousrakennuksia niin, että ne pystyisivät tyydyttämään laajennetun rakennuksen tarpeen, olivat jotenkin vähäiset. Hallituksen mielestä oli senvuoksi heti ryhdyttävä harkitsemaan kysymystä uuden sairaalan rakentamisesta, jolloin oli tärkeätä ottaa huomioon uuden laitoksen asema, maaston sopivaisuus, rakennusten perustusolot, mahdollisuudet hyvän veden riittävään saantiin ja viemäriveren poistamiseen samoinkuin rakennusten ryhmitysjärjestelmä, sekä siten saadun selvityksen nojalla harkittava, kävikö Nikkilän sairaalan laajentaminen vai uuden mielisairaalan rakennuttaminen kaupungille edullisemmaksi. Koska kuitenkin tällainen selvitys vaati runsaasti aikaa ja sairaalasijain tarve oli huutava, hallitus ehdotti, että Nikkilän sairaalaan joka tapauksessa rakennettaisiin yksi paviljonki lisää sekä tämän laajennuksen vaatimat muut rakennukset ja laitteet. Rahatoimikamari hyväksyi hallituksen ehdotuksen sen kaikilta osilta vieläkin korostaen sitä arveluttavaa tilannetta, johon kaupungin mielisairashoito valitsevan sairaalasijain puutteen johdosta oli joutunut, minkä ohessa kamari ilmoitti, ettei Kivelän sairaalan mielisairasosastoa voitu mainittavasti laajentaa ²⁾.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ³⁾

että Nikkilän sairaalan alueelle kiireellisesti oli rakennettava uusi, 150 potilaalle aiottu sairaalapaviljonki kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotamaan paikkaan ja pääasiallisesti kaupunginarkkitehdin laatimien luonnospiirustusten mukaisesti;

antaa kaupungin yleisten töiden hallitukselle tehtäväksi teettää ja antaa kaupunginvaltuustolle kyseisen rakennuksen pääpiirustukset niihin liittyvine yksityiskohtaisine kustannusarvioineen; sekä

muilta osilta palauttaa asian rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia kaupungin sairaalan hallitukselta ehdotus uuden mielisairaalan sijoittamisesta sekä rakennusohjelma kustannusarvioineen; tarkemmin tutkia Nikkilän sairaalan vedensaannin lisäämismahdollisuuksia ja siihen liittyviä seikkoja; sekä siten kootun aineiston pohjalla uudestaan ottaa harkittavaksi kysymys uuden mielisairaalan rakennuttamisesta tai Nikkilän sairaalan laajentamisesta edelleen.

Kaupungin yleisten töiden hallitus lähetti sittemmin kaupunginarkkitehdin laatimat Nikkilän sairaalaan rakennettavaksi päätetyn uuden paviljongin pääpiirustukset niihin liittyvine 7,880,000 markkaan päätyvine kustannusarvioineen. Jotta uutta paviljonkia voitaisiin käyttää tarkoitukseensa, oli kuitenkin sairaalan kattilakeskusta laajennettava, uusi lämminvesilaitte sekä

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 39. — ³⁾ Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 24 §.

pumppuja ja lämpimän ja kylmän veden johtoja asetettava sekä pääsähköjohto vedettävä paviljonkiin, mistä töistä hallituksen antaman kustannusarvion mukaan laskettiin olevan kustannuksia 660,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ piirustukset samalla päättäen, että kustannusarvioihin sisältyvät rahamäärät, yhteensä 8,540,000 markkaa, oli merkittävä vuoden 1930 menoarvioon, mutta että koska paviljonki oli kiireellisesti rakennettava, 5,000,000 markkaa sai käyttää ennakolta kuluvana vuonna.

Uusien varusteiden hankkiminen Nikkilän sairaalaan. Kaupungin sairaalain hallituksen anottua, että tarpeellisen uuden höyrymankelin ja sentrifuugikojeen hankkimiseksi Nikkilän sairaalaan myönnettäisiin 150,000 markan suuruinen määräraha, ja kaupunginarkkitehdin ilmoitettua, että mainittujen laitteiden asettamisesta aiheutuvat johto- ja rakennustyöt maksaisivat 110,000 markkaa, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ myöntää tähän tarkoitukseen 260,000 markkaa merkittäväksi vuoden 1930 menosääntöön, mutta käytettäväksi ennakolta kuluvana vuonna.

Jäähdytyslaitoksen ja juurikasvikellarin rakennuttaminen kunnalliskotiin. Köyhäinhuoltolautakunta lausui, että tarkoituksenmukaisen juurikasvikellarin sekä jauhojen, voin, lihan y. m. säilytykseen sopivan kyllin tilavan jääkellarin puute oli aiheuttanut kunnalliskodin ruokalalle suuria vaikeuksia sekä että kaupunginarkkitehti yksissä neuvoin laitoksen johtajan kanssa oli laatinut ajanmukaisen juurikasvikellarin ja jäähdytyslaitoksen piirustukset. Edellisen laitoksen, joka oli tarkoitettu kunnalliskodin juurikasvien vuositarvetta varten, arvioitiin maatoineen, salaojituksineen ja sähkövalaistuslaitteineen maksavan 350,000 markkaa, kun taas jälkimmäisen, joka oli suunniteltu sijoitettavaksi talousrakennuksen kellarikerrokseen, muutosrakennustoineen, cristyksineen, koneineen ja sisustuksineen arvioitiin aiheuttavan 465,000 markan kustannukset. Asiaa ensimmäistä kertaa käsiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti³⁾ lähettää sen valmisteluvaliokuntaan, jonka tuli hankkia selvitys siitä, milloin ehdotetut työt olisi suoritettava. Köyhäinhuoltolautakunnan sen jälkeen tiedustelun johdosta ilmoitettua pitävänsä suotavana, että puheena olevat työt suoritettiin jo kuluvana vuonna, kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾, että kunnalliskotiin kaupunginarkkitehdin laatimien piirustusten mukaisesti rakennettaisiin jäähdytyslaitos 465,000 markaksi ja juurikasvikellari 350,000 markaksi arvioiduin kustannuksin sekä että tätä tarkoitusta varten merkittäisiin vuoden 1930 menoarvioon määrärahat, jotka sai ennakolta käyttää jo kuluvana vuonna.

Koulutalon rakennuttaminen erinäisille ammattiopetuslaitoksille. Kaupunginvaltuuston vuonna 1927 annettua rahatoimikamarille tehtäväksi⁵⁾ antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen laatia sekä esittää valtuustolle IV kaupunginosan korttelissa n:o 162 sijaitsevalle Kansakoulukadun tontille n:o 3 erinäisten ammattiopetuslaitosten tarpeisiin teetetävän rakennuksen pääpiirustukset ynnä lopullisen kustannusarvion kaupunginarkkitehti siihen kehoitettuna oli ryhtynyt laatimaan vaadittuja piirustuksia. Tulevan rakennuksen kuutiosisäilyys oli näiden piirustusten mukaan 26,700 m³ luonnospiirustusten mukaisten 25,340 m³:n asemesta, mikä johtui siitä, että sitten kun vastapäätä sijaitseville Kansakoulukadun tonteille n:ot 1 ja 2 oli vahvistettu⁶⁾ muutetut rakennusrajat, rakennus voitiin teettää aikaisempaa suunnitelmaa korkeammaksi ja siten saada varatila, joka vastedes pienin kustannuksin voitiin sisustaa

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 22 §. — ²⁾ S:n 13 p. marrask. 12 §. — ³⁾ S:n 3 p. huhtik. 27 §. — ⁴⁾ S:n 17 p. huhtik. 13 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 33. — ⁶⁾ K:s v:n 1928 kert. s. 8.

koulu- tai muihin samanlaatuisiin tarkoituksiin. Rakennuksen lopulliset kustannukset kaupunginarkkitehti arvioi 10,835,000 markaksi eli 2,699,000 markkaa tätä tarkoitusta varten vuosien 1928 ja 1929 menosääntöihin merkittyjä määrärahoja suuremmiksi. Edellä mainitut kaupunginarkkitehdin laatimat ja maaliskuun 14 p:nä 1929 päivätyt IV kaupunginosan kortteliin n:o 162 Kansakoulukadun tontille n:o 3 teetettävän ammattikoulutalon piirustukset n:ot 9—13 kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ samalla päättäen merkitä vuoden 1930 menosääntöön rakennusyritystä varten 2,699,000 markan suuruisen määrärahan.

Mustikkamaan uimalaitos. Kaupunginvaltuusto hyväksyi²⁾ kaupunginarkkitehdin laatimat Mustikkamaalle teetettävän uuden uimalaitoksen piirustukset sekä niihin liittyvän 480,000 markkaan päättyvän kustannusarvion.

Sittenmin urheilulautakunnan puheenjohtaja insinööri E. von Frenckell oli ehdottanut piirustuksia muutettavaksi siten, että laitokseen järjestettäisiin siipirakennukset, jolloin koko rakennusryhmä tulisi jonkin verran tilavammaksi ja uimapaikka paremmin eristyisi maan puolelta. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli antanut laatia uudet piirustukset insinööri von Frenckellin ehdotuksen mukaisesti, ja koska uudella suunnitelmalla aikaisempaan verrattuna kieltämättä oli huomattavia ansioita ja se kaupunginarkkitehdin ilmoituksen mukaan todennäköisesti voitiin toteuttaa uimalaitosta varten talousarvioon merkittyä määrärahaa ylittämättä, kaupunginvaltuusto päätti³⁾ kumoten helmikuun 6 p:nä tekemänsä päätöksen hyväksyä puheena olevat Mustikkamaalle teetettävän uimalaitoksen uudet piirustukset.

Poliisilaitoksen autovajan laajentaminen. Sofiankadun talossa n:o 3 olevan poliisilaitoksen autovajan laajentamista varten kaupunginvaltuusto myönsi⁴⁾ 113,000 markan suuruisen määrärahan, joka kuluvana vuonna ennakolta maksettaisiin kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1930 menosääntöön.

Desinfiioimismajalan sisustaminen. Koska kaupungin desinfiioimismajala oli hyvin puutteellinen ja epätarkoituksenmukainen ja sitäpaitsi sijoitettu rakennukseen, joka kevään kuluessa oli purettava väistyäkseen niiden koulutalojen⁵⁾ tieltä, jotka valtio aikoi rakennuttaa kortteliin n:o 419, rahatoimikamari oli ottanut harkittavakseen, miten uusi maja sopivimmin saataisiin aikaan, sekä neuvoteltuaan terveydenhoitolautakunnan, kaupunginarkkitehdin ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin kanssa tullut siihen johtopäätökseen, että ent. n. s. koleraparakkiryhmään kuuluva kivirakennus voitiin sisustaa laajennetuksi väliaikaiseksi desinfiioimismajalaksi, joka todennäköisesti tyydyttäisi kaupungin tarpeen kymmeneksi vuodeksi eteenpäin. Kamarin ehdotusta esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, että korttelissa n:o 428 oleva n. s. kiviparakki sisustettaisiin desinfiioimismajalaksi ja sitä käytettäisiin tähän tarkoitukseen sekä että tähän tarvittava määräraha, 427,000 markkaa, maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja sittenmin merkittäisiin vuoden 1930 menosääntöön.

Desinfiioimisuunin osto. Terveydenhoito-nimiseen pääluokkaan merkityistä käyttövarjoistaan kaupunginvaltuusto myönsi⁷⁾ 100,000 markan suuruisen määrärahan ajanmukaisen vacuum-desinfiioimisuunin ostamiseksi sekä pienehköön syöpäläisten hävittämislaitoksen sisustamiseksi desinfiioimismajalaan.

Sairaalan korjaus- ja sisustustyöt. Rahatoimikamari ilmoitti, että se määräraha, jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1927 oli myöntänyt⁸⁾ Marian

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. huhtik. 9 §. — ²⁾ S:n 6 p. helmik. 20 §. — ³⁾ S:n 8 p. toukok. 15 §. — ⁴⁾ S:n 13 p. marrask. 7 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 18. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 27 §. — ⁷⁾ S:n 4 p. syysk. 25 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 119.

sairaalan lastenosaston laajentamista varten, oli vielä käyttämättä, koska laajennukseen tarvittavia sairaalan huoneistoja siihen asti oli ollut mahdotonta tyhjentää. Tämän kuitenkin tapahduttua vuoden 1929 alussa voitiin työ panna alulle. Samalla kaupungin sairaalain hallitus kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä anoi, että muutostyöt suoritettaisiin Marian sairaalan johtajan ehdottaman laajennetun ohjelman mukaisesti, joka erosi vuonna 1927 hyväksytystä pääasiallisesti siten, että siihen sisältyi keskuslämpöjohdon laittaminen osastolle sekä pienehkön avoimen makuukuistikon rakennuttaminen ja erikoiskaluston, m. m. maidon sterilisointikojien hankkiminen. Asiaa vuonna 1927 käsiteltäessä määräraha oli arvioitu sangen niukasti, koska suuremman pääoman sijoittamista rakennuksiin, jotka pian oli purettava, pidettiin arveluttavana. Tässä yhteydessä kaupungin yleisten töiden hallitukselta hankitusta selvityksestä kävi kuitenkin ilmi, että laajennetulle lastenosastolle tarkoitetut paviijongit jäisivät paikoilleen ainakin viideksi, mutta todennäköisesti kymmeneksi vuodeksi. Koska lasten sairaalapaikoista vallitsi ankara puute ja ehdotetuilla muutostöillä voitiin saada käytettäväksi 60 paikkaa noin kymmeneksi vuodeksi, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾, että kyseiset työt Marian sairaalan lastenosastolla suoritettaisiin edellä mainitun laajennetun suunnitelman mukaisesti, ja myönsi aikaisemmin osoitettujen 447,300 markan lisäksi tähän tarkoitukseen 363,000 markan määrärahan, joka maksettaisiin ennakolta kaupunginkassasta ja aikanaan merkittäisiin vuoden 1930 menosääntöön.

Marian sairaalan sisätautien osaston ylilääkärin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti²⁾, että osaston laboratoriota laajennettaisiin yhdistämällä siihen ylilääkärin vastaanottohuone, apulaislääkärien käytettävänä oleva huone sekä eräs läheinen halli, kylpyhuone ja mukavuuslaitos, sekä että kaksi muuta huonetta sisustettaisiin lääkärin käytettäväksi. Näiden muutosten 134,000 markaksi arvioidut kustannukset oli suoritettava Yleisten töiden pääluokassa olevilla valtuuston käyttövaroilla.

Rahatoimikamari ilmoitti kehoittaneensa rakennuskonttoria heti panettamaan neljään Kivelän sairaalan mielisairasosaston eristyskoppiin tavalliset ikkunat, jotta koppeja voitaisiin käyttää sairashuoneina, ja menetelleensä täten sen johdosta, että puheena olevalla osastolla vallitsi ankara sairassijain puute ja että mainitut kopit oli otettu huomioon siinä sairassijain laskelmassa, johon kaupungin anomus valtionavun myöntämisestä Kivelän sairaalalle perustui. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ kamarin toimenpiteen samalla päättäneen meritä puheena olevia korjaustöitä varten vuoden 1930 menosääntöön 16,000 markan määrärahan, jonka sai käyttää ennakolta jo kuluvana vuonna.

Edelleen kamari lausui, että kaupungin mielisairaaloissa vallitseva liika-kuormitus vaikeutti potilaiden järkipäistä hoitoa; että kaupungin käytettäväksi luovutetulta Lapinlahden keskuslaitoksen osastolta ei voitu siirtää potilaita kaupungin sairaaloihin valtion kanssa tehdyn sopimuksen määräämässä järjestyksessä; että sairaaloissa vallitsevan tilanpuutteen takia suuri joukko mielisairaita henkilöitä oli ollut jätettävä poliisilaitoksen suojeluosastolle, missä he eivät voineet saada tilansa vaatimaa hoitoa; sekä että kaupunki voidakseen saada valtionapua mielisairaiden hoitoa varten oli velvollinen ennen kulu-
van vuoden loppua järjestämään niin monta mielisairaiden sairassijaa, ettei kaupungin sairaalain potilasmäärä ylittänyt lääkintöhallituksen sallimaa

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. toukok. 10 §. — ²⁾ Sm 23 p. lokak. 20 §; ks. myös tätä kert. s. 82. — ³⁾ Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 16 §.

määrää; sekä että kamari mielisairaiden hoitopaikkain kipeän puutteen poistamiseksi oli antanut rakennuskonttorille tehtäväksi kiireellisesti panna Kivelän sairaalan lasarettirakennuksen sellaiseen kuntoon, että sinne voitiin sijoittaa 68 mielisairasta potilasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ tämän toimenpiteen ja myönsi Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 50,000 markan määrärahan kyseisessä lasarettirakennuksessa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden kustantamiseksi.

Lämminvesilaitteen y. m. hankkiminen kunnalliskotiin. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ merkitä vuoden 1930 menosääntöön 15,000 markan suuruisen määrärahan tarpeelliseksi osoittautuneen lämminvesilaitteen sekä 86,800 markkaa kahden pesukoneen hankkimiseksi kunnalliskotiin.

Verstahuoneen sisustamiseksi kunnalliskodin kattilahuoneen viereen kaupunginvaltuusto talousarviota vahvistettaessa myönsi²⁾ 32,500 markan suuruisen määrärahan.

Korjaustöiden suorittaminen Toivolan koulukodissa. Kaupunginvaltuusto päätti³⁾ merkitä vuoden 1930 menosääntöön 88,800 markan suuruisen määrärahan kahden äskettäin ostetun ja Toivolan koulukodin käytettäväksi luovutetun huvilarakennuksen kuntoonpanemiseen koulukotitarkoituksia varten⁴⁾.

Sisustustöiden suorittaminen kansakoulussa. Ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta huomautti, että koulujen lääkäri terveydellisistä syistä oli vaahtunut, että oppilaille tarkoitetut vesiklosetit vähitellen oli hankittava kaikkiin kansakoulutaloihin, ja lausui mielipiteenään, että tämä työ Snellmaninkadun kansakoulun osalta sopivasti voitiin suorittaa niiden tämän koulutalon muutosy. m. töiden yhteydessä, joita varten talousarvioon oli merkitty⁵⁾ määräraha. Tämän ehdotuksen hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, että oppilaille tarkoitetut vesiklosetit oli asetettava Snellmaninkadun kansakoulutaloon erinäisten aikaisemmin suoritettaviksi päätettyjen⁵⁾ täydennys- ja sisustustöiden yhteydessä; sekä että tähän tarvittava määräraha, 150,000 markkaa, ennakolta maksettaisiin kaupunginkassasta ja sittemmin merkittäisiin vuoden 1930 menosääntöön.

Valmistavan poikain ammattikoulun työpajarakennuksen laajentaminen. Koska valmistavan poikain ammattikoulun käytettävänä oleva valimo oli liian pieni ja epätarkoituksenmukainen, kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾, että Neitsytpolun tontille n:o 5 rakennettaisiin uusi valimo jatkamalla työpajarakennusta ja merkitsi tätä tarkoitusta varten 321,000 markkaa vuoden 1930 menosääntöön.

Huoneiston hankkiminen lastenseimelle ja lastentarhalle. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti⁸⁾, että Helsingin kaupungin rakennusosakeyhtiö n:o 3:n Vallilan korttelin n:o 555 tontille n:o 16 tekeillä olevasta uudisrakennuksesta varattaisiin kaupungin tarpeisiin 447 m²; että mainitusta pintaalasta 147 m² sisustettaisiin lastenseimen ja 300 m² lastentarhan huoneistoksi; sekä myöntää Yleisten töiden pääluokkaan merkityistä käyttövaroistaan 58,400 markan suuruisen määrärahan lastenseimen huoneistossa suoritettavia muutos- ja täydennystöitä varten sekä 182,300 markkaa samalaisten töiden suorittamiseksi lastentarhan huoneistossa.

Puhtaanapitolaitoksen autovajan korjaaminen. Tulipalon vahingoitettua puhtaanapitolaitoksen hallussa olevalla alueella Turuntien varrella olevaa ent. tallirakennusta, jota puhtaanapitolaitos oli käyttänyt autovajana, anoi,

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 44 §. — ²⁾ S:n 18 p. jouluk. 2 §. — ³⁾ S:n 23 p. lokak. 10 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. s. 31. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 102. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 8 p. toukok. 19 §. — ⁷⁾ S:n 11 p. jouluk. 22 §. — ⁸⁾ S:n 6 p. helmik. 10 §.

että mainitulle alueelle rakennettaisiin uusi, 25 autolle tarkoitettu lämmitettävä autovaja. Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa kaupunginarkkitehti oli ilmoittanut, että ehdotetun uuden autovajan rakennuttamisesta aiheutuisi kustannuksia arviolta 750,000 markkaa. Koska puhtaanapitolaitos todennäköisesti ei voinut kauan saada pitää hallussaan Turuntien varrella sijaitsevaa arvokasta korttelia n:o 468, ei uutta autovajaa kaupunginarkkitehdin mielestä missään tapauksessa ollut rakennettava sinne, vaan qän ehdotti puolestaan, että palossa vahingoittunut vanha rakennus pan-taisiin kuntoon, minkä työn hän arvioi maksavan 158,000 markkaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ tämän ehdotuksen ja myönsi Yleisten töiden pääluokassa olevista käyttövaroistaan 89,500 markan suuruisen määrärahan puhtaanapitolaitoksen autovajan kuntoonpanemiseen, mihin tarkoitukseen rahatoimikamari oli ilmoittanut lisäksi 68,453 markan suuruisen nostetun palovahingonkorvauksen olevan käytettävissä.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Torikauppa. Harjutorin hallikauppiaat anoivat, että he vuoden 1929 heinäkuun 1 p:n jälkeen jatkuvasti saisivat harjoittaa kauppaa mainitulla torilla sekä että ajanmukainen kauppahalli rakennettaisiin samoille seuduille, mutta kaupunginvaltuusto ei katsonut²⁾ olevan syytä myöntyä heidän esitykseensä. Samalla valtuusto päätti, että Harjutorin kauppahallirakennus oli poistettava.

Yhteisesti Harjutorin torikauppiaitten kanssa lähettämässään kirjelmässä edellä mainitut elinkeinonharjoittajat uudistivat anomuksensa siten määriteltynä, että anottu pidennetty lupa myönnettäisiin, kunnes Vaasan-, Penger- ja Helsinginkatujen kulmaan sekä Pengerkadun tontille n:o 22 tekeillä olevat uudisrakennukset olivat valmistuneet. Näihin rakennuksiin sijoitettaisiin näet halleja, joihin hakijat aikoivat siirtää kauppansa. Tätä anomusta esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti³⁾ ainoastaan pysyä aikaisemmassa päätöksessään.

Sen johdosta, että rahatoimikamari oli päättänyt korottaa kaupungin torien myyntipaikkain vuokria 100 %, Kauppatorin ja Hakaniementorin kalakauppiaat anoivat kaupunginvaltuuston toimenpidettä, jotta tämä päätös jätettäisiin panematta täytäntöön. Sillävälin rahatoimikamari kuitenkin oli muuttanut päätöstään siten, että korotuksen tuli olla ainoastaan 30 %. Saatuaan tästä tiedon kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ jättää torikauppiaitten anomuksen huomioon ottamatta.

Kaupunginvaltuuston kehoitettua⁵⁾ rahatoimikamaria ehdottamaan jonkin sopivan paikan, mihin n. s. narinkkakauppa voitaisiin siirtää Simonkadulta, kamari oli tähän tarkoitukseen osoittanut osan XI kaupunginosan korttelia n:o 301 b. Tätä päätöstä vastaan erinäiset mainitun kaupunginosan asukkaat esittivät vastalauseensa samalla anoen valtuustolta, että kyseinen kauppa lopetettaisiin tai, jos tämä oli mahdotonta, jokin toinen paikka kuin kortteli n:o 301 b osoitettaisiin sitä varten. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ muuttaen päätöstään vanhojen vaatteiden eli n. s. narinkkakaupan siirtämisestä toiseen paikkaan määrätä tämän kaupan lopetettavaksi Simon-

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. toukok. 16 §. — ²⁾ S:n 22 p. toukok. 36 §; ks. myös v:n 1928 kert. s. 36. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 58 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. marrask. 22 ja 23 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 36. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 56 § ja 2 p. lokak. 7 §.